

ЖЕНСКИ СВЕТ.

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

ВЛАСНИК :

ДОБРОТВОРНА ЗАДРУГА СРПКИЊА НОВОСАТКИЊА.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ:

АРКАДИЈЕ ВАРАЂАНИН.

ИЗЛАЗИ :

сваког 1. дана у месецу на целом табаку.

Цена је годишња 1 фор.; за Србију 2½ динара.

Рукописи и претплата шаљу се на уредништво.

Српском народу у митрополији карловачкој.

Св. патријарх *Георгије Бранковић* основао је фонд св. Саве за помагање православних народних основних школа и положио је у тај фонд, за сад, свој први прилог од 10.000 форината.

Саборски одбор, као врховна управа народно црквених фондова и заклада, руководиће овим фондом и стараће се, да се умножи прилозима народа српског у митрополији карловачкој.

Спасоносна је мисао св. патријарха, да се оснује такав фонд, родољубиво је дело дарак, којим хоће да оствари ту мисао, — нека му је слава и хвала и за једно и за друго.

Нека му је хвала и на речи, да је вољан још жртвовати на исту целъ. Та реч упућује и нас, да се и ми угледамо на њега; храбри нас, да истрајемо у том послу и теши нас надом, да ће здрава мисао постати жељеним делом.

Кад погледамо на велики број наших разних фондова, заклада, завештаја, можемо се поносити, што је српски народ у љубави, к просвети народној први међу просвећеним народима. Саразмерно нема ни један народ толико народних добротвора

као ми Срби. Светла бесмртна имена њихова благодарно спомиње данашњи нараштај, благодарно ће славити потомство.

Али кад погледамо на основну целъ тих многобројних споменика српских за народ и народну просвету, видимо, да се добра стара времена нису постарала за невоље нових времена.

Нова времена нове потребе.

Српска основна школа махом постаде народно сироче, које данас највише потребује народне заштите, потребе и неге, да би могла живети, јачати и напредовати.

Не буде ли помоћи, пропадаће редом и оно мало школа што их данас имамо.

А колико их је до данас пропало!

Иза радосног ускрса устава у нашој отаџбини, сљедовао је тужан погреб небројених школа српских у нашој митрополији, — нарочито у јуначкој, негдашњој Војничкој Крајини.

Пет разних закона владали су нашом школом, — на том распетију умирала је српска православна основна школа, расадник наше народне и православне свести.

Царске повластице, основни земаљски закони, — неповредљиве саставине земаљ-

скога устава — и овима ујемчена: народно црквена аутономија српска, испу закључили народну школу српску од тешке навале државне превласти, која је као оно силовита бујица прејурила бедеме, што су вековима бранили и хранили најсветлије установе наше.

Сујета новогаче учења, што је потекла из мутних извора страних земаља, захватила је и красну домовину нашу и прерушила је стару, хиљадогодишњу Угарску у нову државу, у којој се сударише наређења нових закона са неповредљивим начелима слободе стародавнога устава, су времене тежње са столетним предањем, државна помоћ са богоданим и стеченим правима. Преврат мисли и морала изазвао је преврат целог државнога сустава.

Преображај овај осетљиво је повредио и саму самосталност и независност народно-црквене аутономије наше, а највише је заломио главни јој огранак: *слободу народне наставе*.

Према овим тежњама српски сабори вазда су заступали особине, тековине, право, установе српскога народа, али глас српских сабора глас народа, остао је вапијући глас у пустињи.

Бадава бејажу и сви напори највиших аутономних власти наших — везане руке немогу да расплету мрежу, којом су заплетене школе наше.

Па шта сад!

Велика је освојачка моћ противне струје; ту је држава, која законске границе своје све више проширује, а наше потискује; ту је државна извршна власт, са избилним новчаним сретствима, са читавом војском својих органа, још к томе уз њих и са њима на најширим основима развијена ревносна друштвена пропаганда.

Према томе огроман је наш задатак, очајна је борба наша, — ал српски дух није малаксао ни у тежим, неће клонути ни у данашњим приликама.

Новије појаве у нашем народном животу казују, да је и у нас силне воље, истинског одушевљења и големог пожртвовања; да отпорна снага народна још није разривена несвесним унутарњим, бесцелним зађевицама; да је будна наша на-

родна, православна и правна свест, која скупља у једно снажно коло све синове српске у обрану свога народног бића.

На ово снажно коло, на свесне синове српске у том колу, гледамс ми у судбоносним часовима данашњим, у данима искушења нашег, окрепљени надом, да ће испунити тешке ал нама свете дужности у великом делу народне самообране.

Од те самообране очекује брзе, издашне помоћи и српска основна школа, којој се спрема нова напаст и погибија.

Основна је школа основа, која чини будуће нараштаје. Зар у њој да се зачиње клица народног расула!

У основној школи је учитељ вођ, кога деца слушају, коме верују и следују. Зар тај вођ да проповеда морал, мисли и осећаје противне генију српске породице!

Малу, невину, безазлену поводљиву дечицу љуља и заноси сваки ветар науке. Зар вијор противнародне струје да их носи са рођених недара свога народа?

Зар та школа, узданица наша, да буде наше очајање?

Не, то не може да буде?

Помозимо сами себи, па ће нам и Бог помоћи.

Св. *патријарх*, Богом постављени митроносни вођ православног народа српског, пошао је напред — пођимо и ми с њим и за њим.

Прихватите и ви остали *архиепископи* и *епископи* дело нашега спаса, да у све му узрастемо у ономе, који је глава, из које је све тело помоћу зглавака и свеза састављено и расте за раст Божиј. Није ли школа неразлучиви зглавак од тела? И *ѿше страждетъ ѣдинъ ѿдъ, съ нимъ страждетъ вси ѿди: ѿцели же славитсѧ ѣдинъ ѿдъ съ нимъ радѣютсѧ вси ѿди* (Павле 1. Кор. XII 26.).

Помозите и ви *народни учитељи*, ви сте највише позвани, јер тиче се нашега позива, ваше муке и мучно заслужено при знања нашега благословеног рада.

И ви *богати*, приложите ваш сувишак на недостатак, да се богатите и у добрим делима; а и твоје име, *српска сиротино*, нека се запише и засветли на даровним

листинама, јер и најмањи дарак велика је задужбина.

Не размишљај се дуго на крају твојих дана, *родољубиви старино*, на коју ћеш целу оставити благо. Завештај овој цели; народу твоме нема већег добročинства, имену твоме нема већег спомена.

Помози и ти *омладино* српска, нарочито ти што најбоље познајеш вредност помоћи и моћ науке; твоје живо срце најчаче куца за мио ти народ а живахни дух ти ствара идеале српске будућности, — помози свом снагом својом да се не разочараш у свету који на теби остаје.

Пригрлите и ви, дичне *Српкиње* народно сироче. Будите му миле сеје, и милостиве

Др. Лаза Секулић с. р.
народно-црквени тајник.

мајке. Ваш рад, наша је радост, — јер вама је Бог дао уз благослов рада и благодат успеха

Нашоао заједно, сви смо заједничари у страдању, будимо тако и у утеси.

Помишљајмо, да српска повесница неће исправљати ситне распре, да суди једном ил другом по речима; она ће судити свима нама по делима. Српска повесница свакојако ће забележити крупним словима, да смо живели у кобном добу; па нека уз то забележи светлим словима: да смо томе добу и били дорасли.

Из седнице српског правосл. народно-црквеног школског савета држане у Ср. Карловцима 28. и сл. дана марта 1894.

Др. Ника Максимовић с. р.
потпредседник.

„У СПОМЕНЦУ“ ЈЕДНОЈ СРПКИЊИ.

Поноси се мајка с' тобом
и родбина цела;
Од милина тепају ти,
голубице бела.

Кад говориш, мудро збориш,
реч ти злата вреди;
Па за то те мио братац
ко анђела гледи.

Имаш срце голубије,
што ти краси груди;
Дарежљиву твоју руку,
знају добро људи!

Забилежио

Сиротог си задела,
напоила жедна;
Па за то те благосиља
сиротиња бедна.

Имаш блага — ал' си скромна
то ти с' неба дато;
Та врлина више вреди
него суво злато...!

Јер је благо ништавило
а свет му се диви;
Добра дела — дично име
и по смрти живи...!

С. Попић.

БЛАГО МИЛОСТИВИМА!

„Био сам слијепом око, хромоме нога;
сироти и удовици био сам отац.“

Праведни Јов.

Богоподавци јудејски, када су запитали Христа:

„Које су највеће заповиједи у закону Божијем?“ Спаситељ им је одговорио:

Прва је заповијед: Љубите Господа Бога, а друга: љубите ближње своје, као сами себе.“

— Куда би тражили већег и бољег тумачења св. писма, него што је највећи

учитељ рода људског исказао у горњим ријечима.

Па како треба љубити Бога?

— Свим срцем и свом душом; а још више љубе Бога они, који љубе своје ближње.

Апостол Јаков вели:

„Мртва је вјера, без добријех дјела!“

И како брате и сестро можете љубити Бога, кога нијесте виђели, кад не љубите ближње, које сваки час гледате?

„Милостиње хоћу, а не жртве,“ вели

Спаситељ преко свога Еванђелиста. И благо

свакоме, ко — у чему било — помаже својим ближњима!

Ближњима се може помоћи на разне начине . . .

Ближњему помаже: ко га с кривога пута упућује на праву стазу; ко незналице учи; ко сиротама помаже; ко се стара за срећу и бољитак њихов; ко потребнима чини милостињу; ко голе заодјене; ко босе обује, жедне напоји, смрзле огрије и т. д.

Кад смо ово набројали, да ли их има у свијету, који врше ове најплеменитије хришћанске дужности?

Са одговором можемо бити прилично задовољни. Прилично велим, што баш није толики број милостивијех, колико би требало и могло бити . . .

— Дакле у широком свијету има милостивијех.

Но да се оставимо големог свијета; ми да се осврнемо на наш српски народ . . . Од како историја знаде за Србе, од увијек их истиче, као народ врло гостољубив.

Србин и Српкиња неко задовољство осјећају, кад могу своје ближње угостити у своме дому . . . За поштење Србин бити крви из образа дао . . .

Тако је у Срба било до скоро . . .

Али разне неприлике, у којима се Србин борио, да очува своје име, своју вјеру и свој понос, често пута није могао помоћи сам себи, а још мање ближњима . . .

Данас, ко баш треба да предходи у народу, — у кога треба Српство очима да гледа, да му помогну у данима тешким, гдје разне „новотарије“ преотимају маха — у нашем народу, те се многи жалосни Србин — да тако речем, отуђује свог народа и своје вјере православне?.. Баш од тих је многоме девиза: „*Све за се и за свој грбух!*“

И како да не заболи срце, право Србина, када гледа у ту оригиналну слику истинитога догађаја?! . . .

Напротив видимо често, да немоћнији предходе примјером — чинећи милостињу у своме народу. А тиме доказују, да им боље и више срце куца за родом својим; доказују, да боље чувају своју вјеру.

Зар се и овдје не потврђује она народна пословица:

„Не даје ко има, но ко се научио!“

Ове тамне догађаје прекримо копреном презира, које ће жигосати немилостиве, а изнесимо на сриједу, једно свијетло дјело, које ће загријати правом љубављу сваког Србина и Српкињу, од чега Српство треба да се нада свакоме добру, па да то значајно дјело и помаже.

Видим, драга читатељко и читатељу, дичног „*Женског Света*“, да вам се намрштено чело ведри; срце вам од радости веселије куца; јер можете рећи:

„Није ни нас Бог убио, да се немамо чиме поносити?!“ И ја вам довикујем:

„*Поносите се, јер има још Срба и Српкиња светла имена!*“ . . .

— Велики бедем, против свакијех новотарија, које штетно утичу, на нашу вјеру и народност, јесте дјело, које су дичне Српкиње извеле, да покажу свијету: да још има српскијех матера, које знају сачувати свој подмладак од „*куге*“, која кужи народност српску и вјеру православу.

То свето дјело и тај чврсти бедем јесу:

„Српске добротворне женске задруге.“

Српске матере и шћери скупљају се у једно просвјетно коло, а коловођа понио је величајну заставу с хришћанским натписом:

Удружујте се дичне Српкиње у духовно јединство! Па вршите хришћанске и човјечанске дужности својима, јер: „благо милостивица!“

Многе Српкиње стале су под ту заставу, и дјелом показују, да имају племените жеље и осјећања; доказују, да им није стало само до себе, до свога, него својим најплеменитијим осјећајима хришћанским, траже прилике, да на ближњима умноже свој од Бога даровани им таленат.

Што многа браћа, или нијесу шћела; или нијесу могла, то ступају у просвјетну борбу, наше мајке и сестре. И овај њихов корак, мора обрадовати сву Србадију, која жели и ради за опстанак своје вјере и народности . . .

Ова хуманитарна установа, и ова одважност нашег омиљеног женског свијета, обриче нам — у будућности велику корист и боље дане . . . А у садашњости

износи: значај свете вјере и српског имена; јер задружне Српкиње жртвују себе за наш напредак, — за вјеру праћедовску и име српско.

Ми треба да се поносимо, што имамо тако племенитијех срца, као што су срца нашијех задружнијех Српкиња.

Задружне Српкиње, својим радовима показале су, да врше узвишена дјела хришћанска и да им је у томе путевођа, сами Спаситељ.

Оне се управљају по еванђелским ријечима:

„Ко помаже ближње своје, њему Бог помаже!“

Колико ли је и колико сиротијех заодјенуто; колико ли је убрисано суза жалосница??

— Заиста врло много!

А ко све то учини?

— Једино задружне Српкиње, својим самопрегоревањем и челичном вољом...

Може Бог дати — а и хоће, хвалимо га! Да ће скорим временом, свако мјесто,

гдје Србина има, имати своје „Добротворне женске задруге.“ А задружне Српкиње, застално ће бити и одржати се на правој висини племенитијех човјечанских осјећаја и хришћанске дужности. И док их има и траје, бориће се да буду бранич нашијех српскијех идеала: вјере и имена; да буду праве мајке и сестре, које ће мирити завађену браћу; да ће научити оне, који су жељни науке; да ће просвјетити оне, који су још у тами незнања...

— У свему и свачему показаће, да су достојне и праве Српкиње.

А ми, њина браћа — притећи ћемо им у помоћ, а у знак особитог признања и поштовања, поклонимо им се и рећи слава вам сестре!

„Биле сте слијешима очи, хромијем ноге; сиротама и удовицама сестре и матере!“ — као што рече праведни Јов. и у то име кличе вам из даљине ове свима, које сте на том путу хришћанске и српске свјести: Живеле!

Фоча, 1894. год.

Мар. С. Поповић-родољуб.

НОЈЕВО ПЕРО.

Данас је нојево перо сасвим обично, јер се може видети и на шеширима сасвим обичног женског света. Та зар једна куварица има нојево перо на своме шеширу?

Но кад се у мислима бацимо у прошлост, уверићемо се да није увек тако било. Некада је нојево перо красило главу мисирских фараона — на старомисирским споменицима нојево перо се приказује као прави краљевски украс; као знак владачког достојанства стотинама година било је нојево перо ношено пред владоцима азијским, када су куда излазили, затим је у Јевропи било време, када су нојево перо могле носити само племените госпођице и витезови — а како је данас?

Нојево се перо данас свуда види, јер је постало јевтино и — обично.

Тешко је било некада доћи до нојевог пера. Некада су по жарким пустињама на својим брзим коњима Бедуини морали ловити нојеве, што није лак посао, јер ноје

врло добро трчи. Када су тако дошли до нојевог перја, морали су га носити преко далеких пустиња, док нису дошли у које африканско пристаниште на обали морској. Данас је пак сасвим друкчије; наравно, да ће нојеве по пустињама увек ловити, али у слободној пустињи данас су нојеви врло ретки; и што се данас види нојевог перја на женским шеширима или у лепезама, то је већином чувано перје, које се на миран начин добија, као што се добија гушчије перје, којим пуномо наше јастуке.

Ноје није јако дивља тица; кад се с њиме лепо поступа, навикне се на човека, и многа црначка племена одавно су га знала припитомити. Путници по африканским пустињама често су доживели како питоми нојеви иду за караванима и како их с марвом терају заједно на воду да напоје, или на ливаду на пашу.

Али лењи урођеници африкански слабо су се користили том питомошћу нојевог;

неговање ноја било је у врло малој мери, те није могло имати никакве вредности за светску трговину. А шта може ноје донети, на то су дошли први Енглези.

Додуше још издавна су покушавали најпре у Мисиру, а после у Алгерији, да ноја припитоме, но није се дошло ни до чега, и већином је напуштено. Но друкчије т. ј. разумније су радили Енглези у Капланду, где су од дивјака могли научити како треба с нојем поступати. У шездесетим година почели су Европејци у Капланду нојеве држати, и из статистике из године 1865. види се, да је у Капланду било те године тамо 80 питомих нојева. Но како ли је тај број брзо растао! После десет година год. 1875. било је већ 32247 комада, у години 1885. 152415 комада, а у години 1893. биће да је било у Капланду 200.000 питомих нојева.

Онда није никакво чудо, што је Капланд прекрило цео свет са дивним нојевим перјем. Од г. 1880. до 1890. извежено је отуда преко једног милијуна килограма нојевог перја и то је вредило у округлој суми 75 милијуна фор. Неговање ноја, постао је посао, који злата носи. Но у колико је напредовало то неговање, у толико је падала цена нојевом перу. Одабрана лепа пера, тако звана „капитална пера“, која се чувају из крила, и данас се скупо плаћају, ако у једном има 34 до 35 грамова, 10 центиметара је широко и 35 центиметара дугачко, па су или сасвим бела, или сасвим црна; но просечна цена осталог перја је јако спала. Године 1860. енглеска фунта (453 грама) нојевог перја плаћана је са 85 фор.; године 1870. могло се за толико добити само 30 фор. и 50 н.; затим је неко време цена скочила на 50 фор.; али иза тога непрестано пада и од год. 1888. кошта енглеска фунта нојевог перја у великој трговини само 10 фор. и мање! Исто је тако падала и цена појединој тици. У почетку када се почело у Капланду са неговањем ноја, коштао је пар нојева (мужак и женка) до 2500 ф. 1888. год. пак тек 400 до 500 фор., данас су цене још ниже, данас можеш младог ноја добити за 10 до 40 фор.

Успех, који су постигли Капландези,

изазвао је завист код других народа и колониста, те зато почеше и они неговати ноја, наравно у оним земљама, које су за тај посао. У Буенос Ајресу и Монтевидеу у јужној Америци, затим у Аустралији, на новом Селанду и на Маврицију почеше неговати ноја; па како је то у јакој мери отпочело, влада у Капланду морала је напоследку ударити велику царину на извоз живих тица — 1000 фор. за сваког ноја и 50 фор. за свако јаје! То је заиста највећа царина, што је досада плаћана на тице и њихова јаја!

И поред свега тог, ипак негује се ноје и по другим крајевима света, и лепо нојево перје биће још јефтиније наравно на штету питомих нојева; јер ти, који нојеве негују, себе питају: да ли да се ноје негује само због перја? Та нојева женка носи доста крупна јаја, јер је у сваком просечно 1 и четврт килограма. Од јајета се може правити вкусно јело, само кад се уме. Наиме беланце у нојевом јајету је несарамерно велико према жуманцу; зато кад хоћемо да употребимо нојево јаје у кујни, мора се један део беланцета оставити на страну; па кад се тако уради, онда од нојевог јајета добија се кајгана, која ни мало није лошија од кајгане из кокошијих јаја. Нојева женка добро носи. Где се добро негује, у јужној Африци, снесе она на годину 25 до 30 јаја, а кад икад и 45 до 50 јаја. Дабогме, да људи не могу сва та јаја појести, јер један део мора се оставити за приплод; па ипак, прорачунало се, да би се при разумном управљању могло од сваке нојеве женке добити толико јаја за јело, колико се добија од 600 кокошијих јаја. Од наше живине ми бацамо љуску од јајета, од нојевог јајета и љуска се даје употребити. Урођеници афрички праве од љуске нојевог јајета разне ствари за украс; дакле и трговина с нојевим јајима била би од асне. Даљине данас не значе ништа. У Капланду зре воће, кад је код нас пролеће, и има неколико година, како се из Капланда доноси силно свеже воће у пролеће у Лондон; па зашто не би и свежа нојева јаја доносили у Лондон? Тамо наравно не би плаћали никакве царине јер Капланд спада под Енглеску.

Но то још није све. Месо је појево вкусно, много лепше од меса питомих чева; до душе није тако мекано као месо ћурчије, али добро рани и снажно је, скоро као што је месо говеђије. Ко зна, какво ли би то месо било, кад би се покушало, да се нојеве гоје и уз то да проводе миран тих живот, као и сва остала стока коју гојимо, јер такав живот унапређује гојење!

Наравно, има људи, који се исмевају таквим плановима; то је лако, а тако је било и пре тридесет година, када су у Капланду почели ноја припитомљивати.

Данас има тамо 200.000 питомих нојева, а Капланжани су за тих тридесет година добили за нојево перје око 100 милијуна форината.

То је изненађење за нас из жарке Африке! а каквих ли ћемо доживити још изненађења, када се једном тамо по њеним широким пустињама и стенама угњезди европејски подузички дух?

Ко зна? Можда ће једном дотле доћи, да горди, негда фараонски украс, неће нише вредити, него ли што вреди шарено перје!

„G. L.“

A. M. M.

У С Н О В И М А.

Поноћ нема црне власи
 На земљину стере груд
 И шапћући тихо гласи,
 Сан да слета с неба свуд.
 На крили јој знак тишине,
 А под велом влажни дах —
 Нигде зрачка, бар да сине,
 Свуд чаробни влада страх.
 А ја весо, чо, не бојећ се ноћи
 У собици својој кушам жице лири,
 Поред мене жижак гори у самоћи
 И слабачку светлост кроз црнину шири.

У Новом Саду.

У грудма ми срце гори,
 Осећај га диже свет
 И у песми тихо збори
 Свога миља бајни сплет.
 По лицу ми радост сија,
 Ја пресретан пуштам глас,
 А поноћ ми шапће тија:
 У песми је брале спас.

У једанпут нешто, ућута ми лира
 А кроз тишину зачух неки шапат тајни;
 Тргнем се, кад оно уз пратњу зефира
 Слика твоја лебди, мој анђеле бајни.

Андреја.

О Ч О В Е К У.

Од К. МИКСАТА.

Време пролази, прилике се мењају, па и човек сваким даном све старији; губи оне жудње, укусе и симпатије, за које се целог свог века бори. Па да их ево, штованим читаоцима, укратко опишем.

— Као мало дете завидео сам кочија шима; а особито Јоци кочијашу где у парадном оделу седи на боку и поносито швићка бичем, тада сам помислио у себи: „Ох, ала је то дивно бити кочијаш!“

Доцније као ћаче, сећам се као да је данас било, баш сам био код ујака у гостима, који беше истражни судач, увучем ти се у велику дворану и радознано слу-

шао сам мога ујака где но злочинце испитује. Шиљао ме додуше напоље са речима:
 — Иди синко напоље и завири у кујну јесу ли палачинке већ готове?

Знао сам одмах зашто ме шиље напоље, али ти ја склопим руке и замолим га, да ме остави у дворани, на које се он насмеши и рече ми:

— Даклем, ћаче, теби се ово допада? Али признај ми шта би волио бити: истражни судач или злочинац?

На које му одговорим: „Злочинац.“

„А зашто?“ упита ме радознано.

„Јер би ме онда тако исто испитивао као и овог овде.“

После неколико година зажелим да будем краљ, па помислите, имао би силесију солдати, па би ми јошт' моји професори клечећки тумачили синус и косинус.

А када ми нарастише брчићи, тежио сам, да будем „аранжер“ какве отмене забаве.

Та погледајте само тамо оне углађене младиће како се отимају о лепе играчице да с њима играју. „Какво је ово доба?“ упитаће ме ко год. То је стаза златним шљунком обасута, која води под онај мали прозорчић пред којим је рузмарин цвеће засађено.

Али ни ту не имадох среће.

— Одао сам се на писање. Јер то је заиста нешто лепо. Та могу да опишем најлепше девојче на свету, коју себи замислим ја. И описао сам читав харем, превртао сам листине десно и лево, нашао сам милион хваљења и уздихања, али задовољства, среће и уживања нигде.

Тада помислим у себи: та шта би већ једном требало да чиним, да себе задовољим?

И тада ми нађе на ум, како је то лепо

бити посланик у сабору, већати о државним стварима, заступати свој народ, доносити законе, имати право нападати владу, гласати, доносити одлуке, ушетати се у туђ говор, протезирати, интриге чинити, а по кад и кад изазивати кога на двобој.

— Преживио сам већ и то, закупа и старост на вратима, оседио сам већ и оћелавио.

„Та места ми дајте господо, места, да мирно и тихо живим!“ Већ ме све жеље и илузије прођоше, само ми још једна једина оста, а то је: желио би здрав да будем. Та то вам је од свију одличја највеће, та то вам је од свију почести највиша. Али наравно, човек о томе само онда помишља, кад почне да конферире са доктором, и кад га у очајању пита: „Да л' је вредно господине докторе да дам себи још једно одело правити?“

Тада не завидим више ни Бизмарку, ни Ротшилду, ни никоме на свету; па када би га тек та проклета завист подстакла, тада би завидио још једино Американцима, који радо узимају докторку за супругу.

М—ш.

БЕДЕШКЕ.

ИЗ ШКОЛЕ.

Сриска више девој. школа у Нов. Саду приредила је 7. (19.) маја о. г. беседу с играчком, у корист својих сиротих ученица и учила школских. На беседи су суделовале саме ученице, песмом, свирком, декламацијама и једним дечијим позоришним комадом. Беседа је била лепо посећена, а деца су своје улоге врло добро и вешто извеле, и публику потпуно задовољили, што се опазило, на оном великом тап шању после сваке пијесе и усклику: живе! Фантазију од Ф Кала су лепо одсвирале сестре Катица и Јулка Барусковићева, ученице IV. разреда; а исто је тако вешто одекламовала „Подноћ“ од З. Ј. Јовановића, ученица IV. р. Катица Керац. Најзанимљивији је део била представа дечија „Између часова“, које су сасвим природно приказале ученице: Анка Петаковићева, Катица Поповићева, Корнелија Ракићева, Љубица Јовановићева, Меланија Белановићева, Марија Секешева, Маришка Максимовићева и Софија Обренова. У комаду се вешто и природно изнео онај школски живот, што се обично збива међу оваким ученицама на одморима између часова.

Песме су вешто и складно отпевана, а за то се има доста захвалити лепо састављеној пратњи гласовирској, које је удесио наш вештак на том пољу г. Фрања Петрик, ал зацело и вештој пратњи, коју је други вештак г. професор Јован Грчић изводио, па зато нека им је хвала на овом месту.

Беседа је, за ово доба године, донела доста леп приход за горње цели. Утекло је свега: 430 ф. 45 н а потрошено је, за разне потребе: 149 ф. 46 н, те је тако претекло чисте добити: 280 ф. 99 н.

Св. Савски фонд. Кр. уг. министар бого части и јавне наставе издао је наредбу, по којој се имају све вероисповедне општине у ужој Угарској изјаснити до краја јуна месеца о. г. по нов. кал.; могу ли дати својим учитељима осн. нар. школа прописан минимум плате годишње од 300 фор., изузимајући стана и огрева. Ако не могу, да се изјасне, колико им не достаје, па ће држава дати доплатак; а у смислу прописаног закона, потпада одмах под државну управу свака она вероисповедна школа, чим се за њу додаје из државне благајне годишње 60 фор.

Ова је наредба постала опасна за многе наше вероисходне школе. По извештају Школског Савета, наше највише аутономне власти, има таквих школа, управо општина, у нашој карловачкој митрополији више од 50, које не могу да плаћају учитељима својим ни 300 фор. годишње за њихов труд, те је опасност, да ће се свих тих 50 наших школа за кратко време покомуналити, или извући из наших руку, а ко школом рукује, тај јој и тип даје, а школа опет удара жиг нараштају, а с тим и народу.

Да би се ова опасност од наших школа одклонила; образовала је Његова Светост патријарх Георгије Бранковић ове године, о св. Сави, фонд, са светитељским именом и уложио као основу у њега 10.000 ф. Из овог фонда би се имале потпомагати оваке сироте наше општине, које не могу да пружају својим учитељима ни 300 фор. годишње награде. Како је 10.000 фор. слаб ослонац за оваке велике цели: то је наш Народни Црквени Школски Савет издао на народ један позив, који у овом листу иа првом месту износимо, у коме се моле сви пријатељи школе и просвете народне, да по могућству умноже горњи св. савски фонд.

Народ се почео овом позиву врло лепо одазивати са свију страна, па се надамо, да ће се овом патриотском позиву одазивати и наше Добротворне Задруге, које се у таку цел поглавито и удружују, а да неће ускратити свога дара за цело и све оне Српкиње, којима је Бог дао да могу чинити добра.

Више женско образовање у Србији. Краљевска српска влада у Београду почела је, у последње доба, озбиљније мислити и радити о вишем женском образовању. У Србији постоје, колико је нама познато, три засебне више женске школе: у Београду, Нишу и Крагујевцу. По другим већим местима полазе женска деца, из бољих кућа, гимназије с мушком децом заједно; али се увидело, да то неодговара цели и задатку женског вишег образовања, јер женски је позив у народу и друштву други, који се у гимназијама не може неговати и вршити. Увидело се, даје, да и данашње тамошње више женске школе, са својим радом, не одговарају потпуно сврси својој за већи део Српкиња наших, те се смишља на подизање једног вишег женског завода за образовање Српкиња из виших и интелегентнијих кругова. На то је смерала у своје време и сама Краљица Наталија, а сад и влада и приватно друштво тражи начина, да то питање практично реши и у то име изаслана је у Русију гђица Љубица Сладојевићева управитељка овлашћеног женског завода у Београду, образована женска, која је као учитељица служила у Паризу, Лондону и Њу-Јорку, говори осим матерњег српског језика: немачки, француски, талијански и енглески. Она је поглавито отишла да проучава устројство женских интерната у Русији, па кад се врати на јесен отуда, отпо-

чеће се практично делати на идеји бољег вишег женског образовања у Србији.

ИЗ ДРУШТВА.

Мајска светковина Добротворне Задруге Српкиња Новосаткиња обављена је ове године 12. (24.) маја на много свечанији начин, но што је то био досад случај. Ту свечаност није зачинила каква већа и богатија декорација, или која лепша пијеса музичка; све је то, као и до сад извршено у оном истом скромном виду, у ком је и до сад извођено. Ну свечаност овог пута подигли су гости наши, наше миле сестре Београђанке, које су као изасланице *Београдског Женског Друштва* дошле, да посете оностране Српкиње и да појачају духовну везу између оностраних и оностраних женских задруга, те да се бар хумано и породично поље нашега ово — и оностраног народа, не пречи политичним обзирима. За ту цел су се потрудили наше драге сестре: гђе: Ђурђина Ст. Поповића са ћерком гђицом Мицом, Милева Терзибашићка са братучином гђицом: Катинком Месаровићевом, Наца Стефановићка, Смиљана Л. Маринковићка и Катица Белимарковићка.

Њима у почаст искупио се, и наш најотменији женски и мушки свет, да увелича славу тога дана; па и од иноплеменика посетило је забаву много света, међу којима и пресветли велики жупан г. Др. Виктор Флат с породицом; — даље начелница и по неколико одборкиња овдашње прве женске задруге, као и израилско женско друштво; а ванредно много било је официра, међу којима и обрелтајтланд г. Коч, као командајући.

Забава је отворена у 4 сата после подне музичким концертном 70. ц. и кр. војничке пуковније, која је дивне мелодије, а особито славенске припеве вештачки изводила. Око 8 сати, при лепо и богато осветљеној башти стрељачке дворане, отпочета је играња, која је у најлепшем расположењу трајала до 3 сата изјутра.

Наше београдске гошће отишле су око 11 сати у вече на одмор, праћање: начелницом, подначелницом, благајкињом, тајником и одборкињом гђом М. Плавшићком, до стана свога.

И ако је задруга наша, тек око 10 сати пре подне оног дана брзојавно била из Београда извештена, да долазе гости, ипак се у 11 сати већ искупило било на жељезници 4 одборкиње, начелница, благајкиња и тајник и дочекале гошће добродошлицом и код „Јелисавете“ приређен је и одржан скроман заједнички ручак. Око 4 сата после подне извела је подначелница гђа Ана Павловићка гошће на забаву у варошко стрелиште. Сутра дан је био заједнички ручак код тајника А. Варађанина, где се прва згравица подигла у славу и част високе заштитнице Женског Друштва Њеног Величанства Краљице На-

талије, за тим председници Жен. Друштва и почасној чланици наше Добротворне Задруге гђици Пинтеровићевој присутним изасланицама и тајнику београдског Жен. Друштва: гђи Јелени Марковићки Тога дана после подне, око 4 сата, отпратисмо наше миле гошће на жељезницу и опростисмо се с топлом жељом, да се што чешће састајемо и виђамо не само на забавама, него и на озбиљном раду заједничког нам позива, који се клони срећи и напретку милог нам народа.

„Добро Срце“ (мађарско друштво) имало је у Буданешти свој годишњи састанак под председништвом г. грофа Албрехта Аповија. На овом скупу била је заступљена својом начелницом и Добротворна Задруга Српкиња Новосаткиња јер је и ово друштво члан тога мађарског добротворног друштва. Мађари су ову појаву симпатично поздравили у друштву. — Из извештаја, који је тој скупштини поднесен, види се, да је то друштво за кратко време, од својих 5—6 година, прибрало капитал од 489.160 ф. 77. н. а вр. Прошле године је издало разним сиротним општинама које су страдале од пожара, поплаве и других непогода: 16.786 ф. 52 н. а вр.

Папчевачка Добротворна Задруга Српкиња није дебила за пуних 40 дана одговора на своја друштвена правила, што је послала на одобрење високој кр. уг. влади, и она се привремено конституисала у четвртак 5. (17.) маја о. г. и отпочела свој рад. Кад стигну правила, онда ће се стално конституисати, и онда ћемо донети о том опширнији извештај. У задрузи има до сад 130 чланица, а на овој скупштини било је испуњено 48 чланица.

Задарска Добротворна Задруга Српкиња добила је потврђена правила своја и скорим ће се конституисати и отпочети рад. Сретно им било!

Папчевачке српско правосл. цркв. певачко друштво, посетило је у недељу 1. маја о. г. В Бечкерек и појало тамо св. литургију. Бечкеречани су своје госте врло лепо примили и угостили.

Српски народ. учитељи протопооцијата в. бечкеречког састали се у В Бечкерек у 4 маја о. г. у свој протопооцијатски збор, на коме је било лепих теоретичних и практичних предавања; теоретична су лепим успехом држали: г.г. Богдан Свирчевић и Милан Манојловић, вредни и ваљани в. бечкеречки учитељи; а практично предавање држала је опет тамошња одлична учитељица гђа Драга Смедеревчева.

Оваки зборови служе на овој страни за увод у ново српско учитељско удружење, које се опет почело спремати.

ЗАРАД ЗДРАВЉА.

Лек против брадавица. Брадавице руже, ако су на лицу, сметају, ако су на рукама, и за то сваки гледи, да их се отресе. У најновије време препоручују неки као лек против брадавица, свеже киселе јабуке, чему сад настаје време. Препоручује се, да се исеку од јабуке, наравно зреле, кришке, па да се тим кришкама тару брадавице сваки дан неколико пута. За 8, а најнише 14 дана, сасушиће се брадавице и нестаће их. То некошта ништа, а невина је ствар, па ваља пробати.

РАЗНО.

Дочек новог бачког епископа г. Германа Опачића. Најстарији људи Новосађани казују, да нису видели овде тако сјајног и срдачног дочека епископског, као што је био случај пред прошле недеље, 15. (27.) маја о. г. у Н. Саду при дочеку Његовог Високопреосвештенства г. Германа Опачића. У дочеку том учествовали су једнако радосно све политичне странке наше, све народности, сви сталези и сви редови друштвени. Црквена општина, што је хтела, постигла је, одзив је био врло леп. Најлепши је приказ био, кад је владика улазио под „небом“ у варош, а ученице основних и више девојачке школе еташе сипати цвеће пред ногу владиних. Да је деци више пажње поклоњено, па да није светина нагрнула онако силовито и растурила децу у најбољем одушевљењу, био би још узвишенији приказ.

Његово Високопреосвештенство је симпатична појава и задобија на први поглед околицу. Поздравиле су га све корпорације у месту, па и Добротворна Задруга Српкиња Новосаткиња под водством своје начелнице, а тако и прва женска новосадска задруга са госпођом вел. жупаницом на челу.

За нашим епископом иде већ напред леп глас, да је спреман, вредан, савестан, праведан и побожан муж, а то и тражимо и очекујемо сви и у то име добро нам дошао!

Немачка царица бавила се прошлог месеца у Абацији, у нашем приморју са својом децом. Неколико дана бавио се ту и сам цар немачки Вилхелм. Од стране нашег краља чињено је све, да се овим високим гостима учини пријатан боравак у нашој средини. Царица се вратила своме дому с децом заједно 15. (27.) априла о. г. и изјавила, да ће јој боравак у овим крајевима остати на души као пријатна успомена; а то је знак, да јој се и место и околина допали и да је добро угошћена.

Румункиње Српкињама. Ми смо у прошлом броју јавили, да су Румункиње послале поздрав свој Словакињама и да су их позвале на заједнички рад око обране своје народности и вере. Сад доносе наши листови: „Застава“ и „Браник“,

да су Румункиње послале такав поздрав и Српкињама, нарочито Новосаткињама. Задруга, као друштво, не зна о том ништа. Ако што дође, ми ћемо, у своје време, извести о том нашу публику.

Ћа Милица удова Грунд из Петроварадина, вредна чланица Добротворне Задруге Српкиња Новосаткиња даровала је 20 ф. нашем друштву: половину на фонд забавишни а половину на друштвени фонд, а у спомен своје упокојене и

непрежаљене ћерке *Лујзе удове Николићке*, која је ове године преминула Хвала дародавци!

Женске као бирачи. На Селандији изједначене су женскиње у свима политичним одношајима са мушкима; тамо имају право женске да бирају посланике и да буду изабране. У четир изборна среза гласало је скорим: 23.724 женскиње, а то показује, како се и женскиње живо заузимају тамо за јавне послове.

РАД ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА

Новосаткиња.

Добротворна задруга Српкиња Новосаткиња имала је 20. априла (2. маја) своју 4. одборску седницу под председништвом своје начелнице гђе Јулке Радовановићке.

У овој седници је прочитана захвала ново-изабрате почасне чланице гђице Персиде Пинтеровићеве председнице београдског Женског Друштва. У захвалници, која је топлим изразима писана, захваљује се гђица Пинтеровићева на отликовању, које јој је указала ова задруга и обриче, да ће и даље улагати своју снагу у рад на пољима, на којима је била сретна да за своје заслуге стече признање.

У истој седници прочитана је захвала и управног одбора београдског Женског Друштва од 26. фебруара о. г. на избору њихове председнице гђице П Пинтеровићеве за почасну чланицу. На обе изјаве захвалности, одазвао се одбор са: живеље!

После ових изјава повела се реч о приређивању овогодишње мајске светковине и решено је, да се иста приреди у варошком грађанском стрелишту у четвртак 12. (24.) маја о. г. За потребне спреме око тог, овлашћује се гђа начелница. Улазнице да су по 30 нов. од особе, а позиви и плакати да се штампају у три језика: српски, мађарски и немачки и да се поштом разашљу.

СРЕТНОЈ ВЕРЕНИЦИ.

Ако сенка заборава,
Скрије твоје успомене
Нек те песма ова мала
Опет на њих опомене.

Нек те сети ових дана
Пуних миља, наде, среће.
Који ти се у животу
Никад више вратит' неће.

Ти си млада к'о кап росе,
Живот ти је препун сјаја.
Не дај Боже, да у њему
Буде икад уздисаја!

Ти сад у нов живот ступаш,
Где те срећа, љубав чека
Од тебе ће зависити
Да то буде дуга века.

Буди верна своме другу,
Јер је верност камен драги,
Та њојзи су песме вили,
Сви песници нови — стари.

Наиђу ли икад на те,
Часи бриге, сете, туге.
Тад се сети ове песме,
И искрене твоје друге.

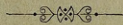
РАЈ И МИЉЕ . . .

Рај и миље, сунце, звјезде,
Све, што има Бог,
Прелива се, сја и блиста
У пламену ока твог.

Ти си слика, коју небу
Диже мога духа лет!
Ти му вјера, ти му нада,
Ти му идол свет!

Твоја љубав небо ми је,
У том небу Бог,
Ком се моли, коме служи
Олтар духа мог!
Мостар 27. маја 1893

Алекса Ристов Шангић.

ЗА ГЛАСОВИРОМ

приказано г-ђици Н. Живковићевој.

Нио је диван мајски дан.

Сунце је са љупким осмејком распинало своје умиљате зраке, а шарно цвеће подигло своју малену, лепу главицу, да га што боље види у своме сјају сунчани зрак; лептирићи мали весело слетаху с једног цветка на други, да се што више насисају медног, цветног сока, а горе по зеленом дрвећу удесиле птичице своје миле песмице, те све скупа живи неким лепим, идилским животом.

Диван, ситни гласић једног славуја, који усамљен на једном дрвету весело по гранама леђаше, као да се надметаше са свирком гласовира, која пролазаше кроз отворен прозор једне велике лепе куће, сред ове лепе природе.

Завиримо унутра.

У лепо украшеној соби, седело је за гласовиром, девојче од својих 18 година; девојче, чије се чари могаху мерити са бајном природном децом: сунчаним зрацима и шарним цвећем.

Густа црна коса, брижљиво очешљана; црне очи; румени образи; правилан нос, румена усташца и бајне усне, испод којих су провиривала два реда красних бисер зубића, украшаваху то мило девојче, које у овом тренутку, прелеташе својим лаким прстићима, преко црно-белих акорада. Пред њоме је стајао Ивановићев: „Donau“ валцер. Али како га она свираше? Дивно, божанствено. Звуци валцера, који се испод

њених прстића разливаху, опијају и заносе; оно божанско свирање преноси човека у више сфере, далеко, далеко а чаробне звуке, који час да престављаху големе, запенушене мореке вале, а час да се враћаху у мирне дунавске вале, примао је собом спољни ваздух и проносио их кроз лепу природу.

Већ су одјекнули и последњи звуци валцера, кад се она диже од гласовира и приђе једном малом столу, на коме стајаше, мала, лепа кутија од мохагоновог дрвета; извади из шпага кључић и отвори кутију, па између многих писама, — која унутра стајаху — извади једно. Њено лице, као да је сад изгубило ону веселост, неки мутни израз заузео је место на њеним лепим обрашчићима. Лагано извуче из кутије писмо и уздишући поче прелетати очима.

„Ах, Боже, и ја још мислим, да сам срећна. Не, не, та ја сам најнесрећније створење. И ја се још осећам срећном, радосном, кад свирам његов омиљени валцер. Његов? Јест, некад је био његов, али сад, кад је поред бечких лепотица заборадио на мене, која га толико љубим, да л' и сад његов? И казала сам, да га више нећу свирати па ипак. Али — — —, не, не могу га извињавати, та данас се навршило већ четири месеца како ми ни словцета није написао. Ах Милане, да ти знаш како је мени“. Она тужно уздисаше.

Пришла је прозору и гледала, како је се природа у свим својим дражима показала, гледала је цвеће, травке, дрвеће и птичице; гледала је и свима завидела.

„Сви су срећни, али само ја.“ —

И она се опет поврати, те седе на једну наслоњачу, а у њеним бајним очима, лебдела је по једна бисер сузица.

Мисли из прошлости, обузимаху јој лену главицу. Повраћале се слике, које су прошле, а којих се тако радо увек се ћаше. Сећала се свог милог дитињства, које је весело и безбрижно проводила, када је с њим по кући и по пољу јурила; па тек оних тренутака — ах, та они још како живо стоје упамети —, кад јој је његова мати тепала слатке речи: да ће јој она бити мајка, а она се томе тако радовала.

Мисли јој се винуше сад на оно време, кад већ више не бејаше дете, но девојчица; кад је ишла у више школе, те се више није могла с њим да игра.

Па како је једног дана тужан изгледао, кад је дошао њеној матери и грцајући у плачу позвао мајку код њих; беше му умро отац; а она га не могаше сама, тако тужног гледати и она је поделила тугу с њим, отишла, где је нико не види и горко плакала.

И пролазиле су године; она већ постаде озбиљним девојчетом, а он се баш тада спремаше да их остави, да учи медицину. Како јој је тада било, кад се по сле толиких година, онако срећно прове дених, раставила с њим, а како је опет с радошћу очекивала његов повратак о феријама. Молила га је, да их се чешће сећа. Та писмима својим бар да их не заборава.

Она већ није ишла у школу, кад је он једне године дошао. Тако брзо су протекли часови његова бављења. Често је њиховој кући долазио и тада њих двоје провађаху време, или шетајући се по башти, или седећи под гранатом лином, или пак за гласовиром, свирајући му његов омиљени „Donau“ валцер, који је он тако волео.

А једног дана — како се тога дана добро сећала — изрекав јој и оне две

миле речи: „Љубим те“ и обећао јој, да ће она бити његова. Како је тада била срећна.

Ах те слатке и миле успомене!

Такве мисли прелетаху по њеној глави, а у леним очима блисташе се кап по кап оне најбајније и најчистије течности — сузе.

„Али да није — ах не, та ваљда би прво јавио својој матери; ал ја сам с њом говорила, она ми није ништа казала.“

Она остави писмо на место и закључа кутију.

У том се отворише врата и њена мати, лепа средовечна жена уђе у собу.

„Милева!“

Она се прену и погледа у мајку.

„Погоди шта си добила“ рече мати, а при том држаш једну руку за леђима.

Њу као да нешто текну.

„Да није писмо мајчице“.

„Јесте, погодила си, пише Милан. Ево ти га“, само изрече, а писмо већ не беше у њеним рукама.

Чим је видела писмо одмах је познала његов рукопис; њено лице одмах је радошћу синило и она у радости хтеде загрлити и сита се наљубити своје добре мајчице. — та она јој донесе писмо, које Милан пише.

„Али хајде отвори сад; ја и онако имам посла, те нећу те у читању узнемиравати“ рече мати и изађе из собе.

Она брзо поцепав завој и нестрпеливо зграби писмо из коверте.

„Његово, јест његово. Ти ћеш ми Милоше опростити, ја ћу ти све признати. Њене очи брзо прелетаху преко ситних слова; на уснама јој лебђаше осмех, осмех, који личаше на осмех мајске зоре. Неколико пута га је прочитала, а затим пољубивши га, остави у штаг своје хаљине.

„И он није крив. Он је чист као ово мајско сунце. И ја сам била тако несмотрена; очекивах од њега писмо, међутим је он својој мајци за то време свега један пут писао. А сад, сад је положио све испите, сад је свечано промовиран за доктора.“

И он долази, долази! радосно ускликну

она „долази за који дан“, па онда опет отрча за гласовир.

Под њеним прстићима опет почеше одјеквати звуци валцера, али га она сад с таким усхићењем свираше, да није ни приметила једног стаситог и лепог младића од својих 25 година, који тихо и нечујно, док она свираше, уђе у собу и стаде код врата, пажљиво слушајући дивну свирку

Био је то леп, висок и елегантно обучен младић, чије црномањасто лице красаше лепо први бркови, а светле прне очи тако ватрено гледаху на девојче, које за гласовиром сеђаше.

И опет одјекнуше последњи звуци валцера и она устаде са столице, али од једном, само од погледа једног, радосно кликну.

„Милане“ и притрча му.

„Милева“ викну он узбуђено „сад си само моја“, а она му паде на груди и јецаше од силне радости.

Она не могаше речи проговорити, својим сузама је говорила.

„Знам да си се љутила на мене, али ја сам тако хтео, знам да ћеш ми опростити, Ја сам писао матери, да те мислим одмах испросити и казах јој, да ти о мени ништа не говори. А сад кад се смем на-

звати доктор Милан Јовић, дозволи ми оно, за чим сам толико жудио, и он јој патаче на њен прстић леп брилијантски прстен.

„Ах Милане, не ја теби, него ти имаш мени много да опростиш. Ја ћу ти све причати. Али мати“. —

„Мати све зна. Ја сам јој све исповедио. Ја сам удесио и оно писмо. А сад, сад ћемо отићи код моје и твоје мајчице и преставити јој се као заручник и заручница“

Милеви као ово да беше сан. Трљаше руком своје влажне очице, али не, била је јава.

* * *

После неколико недеља била је сјајна свадба доктора Милана Јовића са госпођицом Милевом Марић. Милан је после кратког времена добио место за лечника у свом родном месту и он је сада поред своје красне женице најсрећнији човек.

Његова женица, — која га тако искрено љуби — често му, седећи поред њега за гласовиром, свира његов „Donau“ валцер, за који увек, разуме се као награду, добија, од свога мужа пољубац, а верујте да се она зато ни најмање не љути.

Београд фебруара 1894 г.

Ђ. М. Јосимовић.

КЊИЖЕВНИ ПРИКАЗИ.

Рђаво васпитана деца. Написао париски адвокат Фернан Наколај, превела на српски Тилија Довијанићева: издање Коларчеве задужбине, Београд, 1893. Цена: 2-50 динара или 1 ф 20 н.

Нисам скоро читао тако лепо написану књигу, што учи, како треба поступати с цецом ако желимо, да нам буду добри и поштени људи кад одрасту.

У књизи се прати детин живот од рођења, па до зрелих година и ређају се прво све махне, које често родитељи чине при васпитању деце своје, те постају рђава и неваљала. И кад се тако наређале махне и примерима показало: са чега постају деца рђави људи: онда се прелази на поуке и учи, како треба поступати и чинити, да постану деца добри и поштени чланови друштва и лепа радост својих родитеља. У књизи се признаје, да има деце, што су од природе добра, а и таке, што рођењем донесу већ неке наклоности на једно ил друго зло, па се дају упутства, како треба поступити с овима.

Књига је, поред своје лепе садржине, удељена врло добро за читање, јер је писана у

кратким одломцима, а сваки одломак ипак изгледа као нека целина, те је, лако разумљива и привлачи човека, да прати с пажњом мисли, а да се не умара дух.

Ма да је књига преведена с француског језика, ипак је тако вешто прерађена, да изгледа као оригинал; тек по туђим именима, који се наводе у примерима неким, може се познати, да се ту приказује стран свет.

Примери су узети, поглавито из грађанског, варошког живота, који се и код нас почео одомаћивати толико, да ћемо скоро у свакој трећој кући наићи на сличне појаве; те је по томе и књига од врло велике важности по нас и наш млади народ, који тек излази из примитивног доба.

Ми особито пропоручујемо ову књигу нашим материма које су у првој линији позване, да руководе васпитање своје деце, јер ће овде добити много лепу поуку за свој васпитни рад.

Књига износи 500 штампаних страна веће осмине те по томе није ни цена велика

Књиге за народ. Из задужбине Петра Коњевића издала је „Матица Српска“ последњег ме-

сеца: 40. 41. и 42. свеску. 40. свеска доноси поуку: „У радише свега бише, у штедише јоште више“, коју је написао за народ Др. Ђорђе Дера.

Већ сам наслов казује, какав смер има ова поука. Наш народ уме да заради; не може се казати, да је лењ; али не уме да штеди, то му је велика махна; а ова књига иде за тим да га убеди, да без штедње нема напретка.

Књига је писана у таком стилу и у такој форми, да ће ју моћи разумети и најелабија глава, те препоручујемо ову књижицу и народу и општинама, да ју набаве за испитне премије деци, па да ју тако на лак начин растури у народ, да се народ што више користи зрелом и добром поуком у штедњи, која му је врло нужна и потребна, као и добра радња, по оној пословици: Боља је штедња, него добра радња; а књига је само, 10 н. те ју може набавити и најсиромашнији члан нашег народа.

На клизаву путу; под тим насловом написао је честити свештеник индијски, г. Радослав Марковић, приповетку из српског народног живота, (41. и 42. свеска).

Ако су и друге књижице, што „Матица Српска“ издаје из задужбине Петра Коњовића, заслужиле свој наслов, да су књиге за народ, ова је приповетка баш у пуној мери то заслужила јер нам живо и истинито црта живот нашег ратарског света, овде из бивше војничке покрајине, али који се огледа у народу нашем и по оним крајевима, где није никад „јака и сабља“ заповедала, као и у Србији, где је од ослобођења свога испод турског јарма, био народ сам свој господар. Ту се очевидно показује, како јако трује наш народ та велика слобода и самоуправа и како га одвраћа од његовог правог позива у кући и породици.

Ове књижице ваља да набављају у што већем броју општине наше, па да растурују у народ, као премије дечије, да се што више читају и спасу, што још није заражено тежњом за сијањем и заповедањем над другима. —н.

НОВЕ КЊИГЕ.

Назаренство, његова историја и суштина. Написао Владимир Димитријевић студент богословије. Наградила „Матица Српска“ са 200 ф. из фонда Јована Наке В. С. Миклушког. Издање и штампа Српске Манастирске Штампарије у Нов. Саду, 1894. г. Цена је књизи: 1 ф. 20 н. а. вр. Оцена и награда Матичина препоручује и сама књигу.

ЧИТУЉА.

Јалисавета пл. Флора рођ. Јовчић ц. и кр. капетаница у миру; многогодишња чланица Добротворне Задруге Српкиња Новосаткиња, преминула је 16. (28.) маја о. г. у Петроварадину у својој 50 години. Беше добра и питома душа и ваљана Српкиња. Бог да је душу прости!

ЈАВАН РАЧУН

Добротворне Задруге Српкиња Новосаткиња о одржаној овогодишњој мајској светковини од 12. (24.) маја о. г.

Приликом те забаве пало је на каси од улазница и добровољних прилога: 156 ф. 50 нов. а трошак је био: 173 ф., те је тако мањак од 16 ф. 50 н. подмирила гђа начелница Јулка Радвановићка, што се сматра као њен добровољни прилог.

Осим ње дали су добровољна прилога још: гђа Софија Дунђерска 5 ф. По 2 ф.: гђа Ђурђина Поповићка и Смиља Л. Маринковићка из Београда; по 1 ф. 70 н.: г. Х. Фишер; по 1 ф. Катица Белимарковићка, Наца Стефановићка и Милева Терзибашићка из Београда, г. Манигодић и Хаџи Гавра Плавшић из Н. Сада; по 70 н.: гђа Катица пл. Новићка, и г.г. Јожи Месар, Г. Видицки, Славнић инжењир, Др. Белохорски; по 50 н.: г.г. М. Милсвановић, Б. Бранчић и по 40 нов.: Г. др. А. Кода и гђа Ана Манојловићка

Свима овим дародавцима као и посетиоцима забаве изјављује одбор Добротворне Задруге Српкиња Новосаткиња своју благодарност.

Позив на претплату

на књигу:

ЂАЧКИ ГОВОРИ О СВ. САВИ

својим ученицима саставио:

Светозар Вукашиновић,

бивши управитељ српских школа у Бањалуци.

Књига ова изнијети ће неколико штампаних табака осмине, са словима каквим се обично штампају школске књиге, а из наслова јој се види, шта јој је садржај, те да неће бити на одмет.

Садржава осим предговора, шест лијених говора, бољи од бољег, који су већ сви говорени на уста ђачка, те дакле поносно и јуначки издржали критику уже публике.

Иза IV. говора има лијено и опширно описана илустрација у приповједачком духу истинитог случаја, ког' сам у школи једне године доживио, — како ти говори усливишу на наш народ.

Врло је сходна књижица за испитне поклоне, поклоне о Вожићу, Св. Сави и т. д.

Цијена је књизи 30 новч, а изиће из штампе најдуље пред Петровдан на 14 дана и одма претплатницима разаслати, тако да ће их школе и шк. управе имати у рукама и моћи употријебити за истините ђачке поклоне.

Пошто ће се имена поштованих претплатника као и скупљача на крају књиге штампати, то молим да ми се именик истих најдуље до

15. јунија о. г. пошље, како би их одмах могао по азбучном реду сложити те отштампати дати. Скупљачима уз хвалу једанајета књига на дар. Препродавцима књиџарски рабат. Бази свију школа, који се на књигу претплате добиће у пола цијене. Примам наруџбе и иначе без новаца, уз кашњу доставу поузећем. Именик претплатника, као и новац за њих молим да се пошаље или мени, или коме је zgodније, повољније, или мисли сигурније — „Српској штампарији у Загреб“, код које се и ово дијело штампа. Но и у том случају нека се именик на моје име пошље.

Половину прихода намијенио сам фонду српске православне основне школе у Бањалуци и Српском учитељском конвикту у Новом Саду. Ручун ћу положити пред два учитеља и два свештеника, а за тим са њиме и на јавности изићи.

Отварајући дакле овим преплату на горњу књиџицу обраћам се са молбом на моје бивше саученике и колеге овђе и пријекко господу учитеље и учитељице те пречасну господу свештенике да ми помогну ствар ову концу привести.

Молим племените „добротворне задруге Српкиња“ у разним нашим крајевима, да уз разна корисна дјела њихова племенита рада, не ускрате своје миле поклоне и у овој књиџици сиромашним школама и ђацима;

Уздам се у љубав и наклоност мојих бивших ученика овђе и пријекко, да неће ни они мало труда пожалити;

Молим имућнију господу трговце, тај отмјени сталез, који је од вајкада знао и хтео својим знатним прилозима потпомагати српску књигу, да и ову књиџицу непрезре;

молим свакога, коме иоле лежи на срцу српска књига и напредак православља у наше младежи, да се не оглуши на овај несебични позив;

најпосле учтиво молим све српске и хрватске листове, да са обзиром на цијел, којој је чист прихода ове књиге намијењен изволе у своме листу одштампати овај позив на предплату макар у најкрећем изводу.

Бањалука (Banjaluka — Bosnia) на Цвејети 1894.

Са најдубљим штовањем

Светозар Вукашиновић.

ПОЗИВ

на

БЕСЕДУ С ИГРАНКОМ,

коју приређује

„Меленачка Добротворна Задруга Српкиња“

други дан Духова 6. (18.) јуна 1894.

на

КУПАТИЛО „РУСАНДИ“

уз пријатељско суделовање друштва „ГУСЛЕ“ из Вел. Кикинде, гђица: Даринке Брэдваровићеве, Александре Ранковићеве и Марије Јовановићеве из Меленаца.

Улазна цена од особе је 80 новч.

Почетак тачно у 8 часова у вече.

Улазнице се могу добити истог вечера на каси.

Добровољни прилози примају се са захвалношћу.

РАСПОРЕД :

1. Виноградовъ: „Возбраной воеводѣ“ пева мешовити збор друштва „Гусле“.

2. * * * деклаиује Ружица Маркушева учен. IV. разреда народне школе.

3. Булаховъ: „Ја љубим сјај очију твојих“, пева гђца Фема Веселиновићева чланица друштва „Гусле“, на гласовиру је прати г. Хранислав Хартл хоровођа друштва „Гусле“.

4. Лефлер: „La belle Serbe“ свира на гласовиру гђца Александра Ранковића.

5. К. Бендл: „Житно поље“ певају гђе Мара Бандићева и Тинка Рајкова члан. друштва „Гусле“ на гласовиру прати г. Хранислав Хартл.

6. Ст. Моњушко: „Селская серенада“ пева женски збор друштва „Гусле“ на гласовиру прати г. Хранислав Хартл.

7. Змај Ј. Јовановић: „Песма о песми“ деклаиује гђца Мара Јовановићева.

8. Р. Толинггер „Русанџанке“ — бр. VI. пева мешовит збор друштва „Гусле“.

9. Ф. пл. Сипѣ: Ouverture „Dichter u. Bauer“, свирају на гласовиру у 4 руке гђе Д. Брэдваровићева и А. Ранковићева.

10. Бортњански; XXI. духовни концерт пева мешовит збор друштва „Гусле“.